

MIKOR ÉBREDÜNK?

Vannak, akik azt tartják, hogy Magyarország a rettenetes vér és életpecsékülés, sőt még a pánszláv álmok kielégítése képen bekövetkező feldarabolás után is bizonyos szempontból kedvezőbb helyzetbe került, mint volt az utolsó félezer esztendőn keresztül. Nem nehéz eltalálni, hogy itt a magyarság függetlenségére céloznak. Mert abban mindenki megegyezik, hogy a magyar nép önfeláldozó munkálkodása, emberfeletti küzdelmei és nemcsak nemzeti, hanem magasabb emberi szempontból is tagadhatatlanul értékes tulajdonságai ellenére csupán azért NEM tudott úgy bel- mint külpolitikai szempontból nagyobb eredményeket elérni, mert nem volt független.

Most végre "függetlenek" vagyunk! Csak hogy most az a kérdés, hogy miképpen rendezzék be a csonkamagyarok azt a megmaradt kis földdarabot, amikor a függetlenséggel együtt olyan ajándékokkal bocsátották el életünket Trianon békeprófétái, hogy arról koldulunk. Függetlenek vagyunk, de még azon a megmaradt kis magyar földön is guzsban a kezünk; az új hármegállapítással egyértelműleg arról is gondoskodtak, hogy a magyar gazda ne tudja eladni a búzáját, az ipros és kereskedő a portálját és habár lehet igazuk azoknak, akik a török és osztrák rablóralmakkal összehasonlítva kedvezőbbnek ítélik meg a mostani helyzetet: csak attól óvjon meg bennünket a Gondviselés, hogy bele ne pusztuljunk a világszabadító függetlenségbe!

Egynek azonban valóban örülhet minden jó magyar, különösen a külföldiek: ma már a közönséges feketesárga szellem helyett ha megtépetten, de hivatalosan is piros-fehér-zöld gondolat irányítja a tetteket és ha még ma is sötét fogalmak vannak az idegen tömegeknek rólunk, néhány elfogulatlan vezérférfi nyilatkozata után már mintha törne a jég és derengene a bennünket babár ázsiai hordának kikiáltó éjszakában a hajnal. Léve azonban magyarok, mi hamarosan másíthatatlan tényként szeretjük venni a még el sem ért eredményeket és innen magyarázható az, hogy szívesen bodorítjuk égfelé pipafüstként a Pató Pál ur álmait — még mielőtt a magunk részéről előkészítettük volna a talajt, hogy azok a százszor megálmodott álmok legalább részben valóra is váljanak.

Közben pedig mások szedik el az orrunk elől a babérokat, melyekért mi már időtlen ideje megfizettük a magunkét. Csak mást ne is említsünk, mint hogy a közelmúltban, tehát a magyar ujjaéledés Rothermerek által istápolat korában, amikor féltéglával verjük a mellünket és szolozsmákat zengünk a magyar élniakarsról — a világ egyik legnagyobb szegénye képen nemzeti kincsünk egyik legféltettebb drágakövével fosztottak meg a magyar Pulitzer által alapított New York World hasábjain. Nem irtak ellenünk semmit ebben a hatalmas világ-lapban — hiszen a magyar ügy iránt tanusított jóakarata nem egy Trianon ellenes cikkben nyilvánult már meg — de pompás színezéssel nyomott mellékletükben Munkácsy Mihály egyik örökbecsi festményének mása alá ezt biggyesztették "the great SLAVIC master ..."

Tehát ide jutottunk, a háború után nagydobra vert magyar propaganda vagy tízedik esztendejében?! És ha megfontoljuk, hogy nemcsak egy nagy magyar művésztől fosztották ezzel meg Amerika újságolvasói előtt a magyarságot, hanem ugyan akkor ezer és ezer értékes lélektől fosztják meg a körülmények és részben a saját maguk nemtörődömsége a nagy magyar egyetemességet — akkor joggal kérdezhettek önnönmagunktól: "Mikor ébredünk már?" Mert hiába vagdalkozunk, követelőd-

zünk, akarnokoskodunk, — ha nincs mögöttünk, vagy legalább is nem ismeri el létezésünket a közvélemény.

Már rávilágítottunk nem egyszer arra, hogy az utódállamok minden lehető elkövetnek, hogy a külföldre üldözött magyarság helyzetét még új hazájában is lehetetlenné tegyék. Ki mutattuk, hogy annak ellenére, hogy az utódállamokból közüdomásulag magyarok jönnek ki legnagyobb számmal Kanadába, a hivatalos statisztikákban alig akad néhány száz magyar. Viszont rámutattunk a kanadai hatóságoknak arra a tájékozatlanságára is, hogy a bevándorlási statisztikában pl. a szerbek, horvátok szlovének, bosnyákok és dalmátokon kívül jó néhány ezer "jugoszláv", továbbá a csehek, szlovákok és rutének is külön színtéren tevések számú "csehszlávok" érkezett Kanadába az utóbbi évek folyamán.

Hogy a Felvidékről és Délmagyarországról érkezett sok ezer magyart hova sikkasztották — és hova sikkasztják — ki tudná azt megmondani? Sajnálatos tény azonban, hogy — ők — miután ősi otthonukat ott kellett hagyniok, mert nem voltak elég jó csehek vagy jugók — itt Kanadában viszont megfoghatatlan kulisszamögötti erők közrejátszása folytán nem lehetnek magyarok: itt jők arra, hogy az utódállamok polgáraitként szerepelve azoknak a tekintélyét növeljék.

Mikor ébredünk tehát annak a következményeiben kiszámíthatatlan károkat okozó szokásnak tudatára, hogy ha mások kérdézősködésére ahelyett, hogy magyarnak vallanánk magunkat, kezdetleges angol tudásunkkal igyekszünk megmagyarázni, hogy hol is van az a bizonyos Csehszlovákia, Jugoszlávia vagy Rumánia — ahonnan történetesen jöttünk. Senki se tagadja le, hogy Magyarország kétharmadrésze szegényszemre balkáni uralom igáját nyögi — de ugyanakkor kötelessége minden megszállott területről érkezett kanadai magyarnak bátran szembe mondani a kérdézősködőknek: "I AM NOT CZECHOSLOVAKIAN, JUGOSLAVIAN OR RUMANIAN — BUT I AM HUNGARIAN!"

WATSON KIRKCONNELL

MIT JELENT EZ A NÉV A KANADAI MAGYARSÁG SZÁMÁRA? — LÁTOGATÁS A MANITOBAI EGYETEM TUDÓS NYELVPROFESSZORÁNÁL, AKINEK IRÓASZTALFIÓKJÁBÓL A LEGSZEBB MAGYAR VERSEK GYÖNYÖRŰ ANGOL FORDITÁSBAN KERÜLNEK ELŐ — MÉG A TAVASSZAL NYOMDABA KERÜL A "NORTH AMERICAN BOOK OF MAGYAR VERSE" VASKOS KÖTETÉNEK KÉZIRATA

Még május elején bejelentették olvasóinknak a Kanadai Magyar Újság hasábjain, hogy Prof. Watson Kirkconnell, a manitobai egyetem angol irodalom tanára és a legelőkelőbb angol akadémiai és kanadai irodalmi társaságok tagja, lapunk szerkesztőjének közreműködésével angol nyelvre fordítja a magyar versköltés legszebb alkotásait, hogy a magyar faj poétikai fejlettségéről és költőink világszerte is magasán álló színvonaláról tudomást vegyen az egész angolszász világ.

Bár a háború előtti években megjelent egy nagyszerű kis kötetnyi magyar vers angol nyelven New York egyik lelkes magyar ügyvédjének Loew Vilmosnak fordításában, de ez a kiadás annak idején teljesen elfogyott és miután inkább csak a régebbi magyar költőkkel foglalkozik, természetesen nem öleli fel az egész magyar poétikát s különben is bármilyen szépek legyenek egyes fordításai, a Loew kötet egyes versein mégis megérzik, hogy a körmönfont angol nyelvet nem az anya-

tejjel szivta magába a mesterről. Ezenkívül a Loew-féle magyar-angol yerskötet magyar kiadókánál jelent meg — ami legyeen bármily öröndetes tény — mégsem biztosíthatja azt az elterjedést az angol olvasókörzéség körében, mint pl. a nagy amerikai kiadóvállalatok.

Ezen a téren sikerült a legmesszebbmenő előnyöket biztosítani a "North American Book of Magyar Verse" számára Kanada legnagyobb kiadóvállalatánál, melynek márkája már maga is elegendő arra, hogy az angolra mesterien lefordított magyar verseket az angolszász világ minden könyvszerető házában olvassák. A "Louis Carrier & Co." kiadó cég nek ugyanis nemcsak Montrealban és Quebecben vannak hatalmas lerakatai, hanem ugy szintén New Yorkban, Londonban, sőt Ausztráliában és Indiában is nagyszerű üzleti összeköttetéssel rendelkezik, úgy-hogy Prof. Watson Kirkconnell angolra fordított magyar verseskötetét mindenütt árusítani fogják, ahova csak elér az angol világbirodalom mindent átfogó keze.

Mondanunk sem kell ezeket, hogy Watson Kirkconnell nagy fába vágta a versvaragás-ban fejámtkeménységűvé edzett fejszéjét, miután nemcsak a magyar nyelv angolk számára bizony nagyon is tekervényes nehézségeivel kell megküzdnie hanem egyuttal olyan fordítást kell adnia, amely megállja helyét a kifinomult ízlésű angolszász világ legjobb olvasókörzéségének kritikájával szemben is. Watson Kirkconnell neve ma már fogalom nemcsak a kanadai, hanem a külföldi könyvszakértők előtt is. A világ elismerten legherebb egyetemének, az Oxford College katedrájáról elhangzott előadásainak könyvalakban való megjelenése után a múlt évben mutatta be a könyvpiac a "European Elegies" ötven európai nyelvből angolra fordított mesterművét, melyből annak idején közöltük is a megszállott Déli-

déken élő Szabolcska Mihály egyik angolra fordított kedves kis versét.

Amikor esténként el-ellátogtunk Watson Kirkconnellnek a winniepegi Wesley College-ban levő lakására, szinte csodálatos érzés fog el, amikor angol nyelven születnek új elöttünk a régi magyar klasszikus költők remekei, ugyanabban a latin vagy görög versmértékben, amint azt valamikor a halhatatlan Kazinczyak, Berzenyiek és Kölcseyek megénekeltek. És ha ugyanekkor összehasonlítjuk ezeket a modern magyar költők alkotásainak lendületes, husból vérből való fordításáival, akkor alkothatunk magunknak fogalmat Watson Kirkconnell szintén átfoghatatlan tehetségéről s akkor tudjuk csak igazán értékelni, hogy a "North American Book of Magyar Verse" kiadásával milyen felbecsülhetetlen értékű ajándékot kap tőle a kanadai és általában véve az egész magyarság.

Jól tudjuk, hogy a magyarság meg is fogja hálálni az ideális gondolkozású magyarbarát tudósunk faji értékeink elismertése terén végzett messze kiható törekvéseit és bizonyosak vagyunk benne, hogy az angolnyelvű országokban letelepedett magyarság mindenegyes egyházában egyetében, iskolájában és minél több otthonában ott fog tűndökölni a "North American Book of Magyar Verse" hogy az angol világban felcsepe redő ifju magyar nemzedék fájának egyik legnagyobb értékével felverteze hirdethesse a magyar kultúrát.

Az Ohazában máris élénk érdeklődés kíséri Watson Kirkconnell munkálkodását. A kötet elé a mai magyar irodalom elismerten legnagyobb alakja, Herczeg Ferenc ír előszót, míg hivatalos részről maga ifju Wlassics Gyula a poétalelkű közoktatásügyi államtitkár — kinek egyik gyönyörű költeményét a tuloldalon találja az olvasó — vette pártfogásába a kanadai magyarok tudós barátját. A lefordítandó versek kiválogatásának munkájában Nyu-

VÉPI ESZTER

IRTA: RAK ISTVÁN

A falu völgyhajlatban fekszik a völgy mellett domb.
A domb alatt ut vezet.
Az uton porfelhő bodorodik.
Jön a csorda.

Ahol a csorda megkerüli a templomot, háromfelé ágazik az út. Egy megyen végig a falun, másik fölkapaszkodik az oldalban zöbölő szőlőhegy felé, a harmadik meg ... a harmadik meg az, amelyiken most porzik az áll: tsereg hazafelé a legelő-ről.

A jóság után javakorbelt pásztoember ballag. Lépeget nagy lelki nyugalommal és nyeli a vastag port böles nemtörődömséggel.

Megszokta.
Valami piros folt is libeg mellette. Hol jobbról, hol balról. Mikor melyik oldalról marad el valamelyik becce. Azokat noszogatja továbbmenésre a többi után.

Egyszer aztán a piros folt mar rad el.
Azt már nem noszogatja senki. Inkább inég vissza is fogja, mikor el akar indulni.

— De sok dögöd lehet, hogy annyira sieco.
— Hát van is — bizonyodik a piros ruha tulajdonosa. — Tudhassa, hogy édesapám nem mehet be az istállóba. Menten összetiporná a bika.

— Osztan te igazán nem félsz körülötte?
— Nem én! — mosolyog a

kérdezett. — Nekem szót fogad. Eccer fordut velem szembe, de nekiszalattam. Ugy meg hátrált, majd kidöntötte a falat. Pedig mindig piros ruha van rajtam.

A lucernás mellett álldigáló legény fölöslegesnek tartja továbbbészóli a beszédet. Mosolygó arccal támaszkodik a kaszárna s megrebbenő pillogatásokkal simogatja, míg lassan a ruha tulajdonosa is pirosra változik.

Akkor már az sem tud beszélni. Hirtelen sarkon fordul hát és könnyű léptekkel iramodik neki a falu felé kanyargó porfelhőnek. Néhány ugrás után mégis megpördül magakörül és visszaínt a mozdulatlanul álló legénynek.

— Jojakát!
Mire az válaszolhatna a köszönésre, már el is tűnik a piros ruha valahol a kacor végénél.

Hiszen ami azt illeti, nem is volt az mindennapi eset, hogy a bika csak a csordás leányának fogadjon szót.

Pedig így volt.
Mikor a községgazdák megvették az új bikát és hazahajtották, mindenki elégedett orcával bólogatott.

— Jó vásárt csinált a falu!
Nem is volt vele semmi baj!
... De csak két napig. Hanem harmadik nap úgy megtaszított a gondozóját, Egy az három ölet röpült. Az volt a szerencsése, hogy egy kupac alomszalman ért földet.

Néhány előjáró pipárgatott éppen arrafelé. Hamarosan oda lódtak segítséget vinni, de a

jószándéknál tovább nem juthattak. Ugy megkergette őket a bika, hogy fertájrába került, míg összeszedelőzködtek megint.

Hogy nagyobb baj nem lett az esetből, az csupán a csordás leányán mult.

Eszter a pajtáját rámolgatta — szénatakarulásra készülték — mikor megneszelte a lármat. Kikukucsált az utra és hirtelen ijedségiben egy rossz nyírág-sóprível vágott rá a feléje dübörgő állatra.

A bika megtorpan, aztán fujva, kapálva, visszacurukolt az istállóba. Eszter meg — kezében a rossz sóprível — utána. Szarvára kerítette a láncot, hozzáköttette a karikához, szénát dobott eléje, még meg is tisztogatta, azután hazatámogatta az apját.

Vépi Eszter tizenhatéves volt akkor. Barnabőrű, feketeszemű magasanöt, mindig jókedvű leányzó és a rékli már feszült a vállán. A szája meg olyan kicsattanóan piros volt, akár a ruhája.

— Mint egy nyilóféiben lévő bazsarózsa! — gondolta, aki rá nézett.

Nem csoda, ha Kulcsár Jóska az ünnepdelutánokat kin töltötte a legelőn. Az öreg Vépi, "rokonokat" látogatott olyankor a szomszéd hegyekben, a fia is a kocsmárosipar támogatásán fáradozott, hát Eszterre maradt a legelésző jóság kerülgetése. És a nyár közepén már mindenki tudta, hogy Kulcsár Jóska miatt tönkre lehet a kocsmárosipar.

Ő a csordásmesterséget pártolta.

Attól fogva senki emberfiának nem volt tanácsos a bika közelbe kerülni. Leszgette a fejt és nekiment akár a félfalu vasvilájának is. De amint a piros szoknya eléje pöndörödött, egyszerűbe visszakarikázott a teheneinek közé.

Még az állatorvos is csóválta a fejt, mikor hírül vette az esetet. Pedig már nevetve esztendeje forgolódott a négy lábúak országában.

— Boszorkány ez a lány! — vélte tréfásan, mikor vizsgálót tartott, aztán Eszter vezette elő a veszekedethirű állatot. — Meglássák emberek, maholnap magukat is porázra fogja. Legalábbis a legényeket.

Nevetett mindenki, csak az öreg Kulcsár Ferenc huzta még ősszebb a szemöldökét. A tekintetében meg határtalan gyűlölet lobogott, mikor a pironkodó lányra nézett.

— A sintér pofozza meg a kődisát — dörmögte rekedt hangon — az én családbomba má belekezdett.

Es aznap délután úgy összevesszett a fiával, hogy az hátat fordított a szülőházának. Még csak egy "jóegészséget" sem mondott.

Hja! Kulcsár Ferenc neve ott fedekedett a legtöbb adótfizetők listáján. Vépi János meg pásztor volt. Falu szögája.

— Legfölebb egy tehenet adhat a lányának! — sópáncodott Kulcsárné.

— Lesz énnekem elegendő —

próbálkozott a gyerek. — Nem muszáj a feleségemnek is gazdagnak lennie.

Kulcsár Ferencen végigviharzott az indulat. Látszott rajta, hogy már nehezen túrtötelt magát. A fiu hát úgy találta, hogy kívül tágasabb.

Messziről jött ismerősök mesélték hetek mulva, hogy elszegődött bányamunkásnak a harmadik megyébe.

A hegyen javában folyt a szüret s az öreg Vépinek nem kellett már elmenni más falu határába "rokonny" látogatni. Hol egyik pincénél, hol a másiknál, de valahol minden vasárnap megkapta a maga porcióját.

En vagyok a betyárgyerek! — rikkantott bele hétről-hétre a csöndes vasárnapestekébe. Közben az első sor után megállt kicsínség, míg az újait megbillegette maga előtt. És csak azután bökkentette rá, hogy:

— ... Kilenc zsandárt megkergetek.

Egyszer a kisbíró rákontrázott az öregre.

— De a bika elül mégis elszalalt kee!

Vépi János nagyon szívére vehette a megjegyzést, mert a képe pipacszínűre változott.

— El-e? — döngött rá a mellire. — Hát maj megmutatom én! Csak mégeccer mergyen megmoccan! Elátom én a baját úgy, hogy ...

Egy hétre rá megmutatta.

Vépi János a falu közepin emlegette már a kilenc zsandárt

mikor a fölso faluvégen éktelen riadalom támadt!

— Jaaaaj a bika! Jaj, jaj, jaj! Foggyák meg! ... Eléje! ...

Az állat veszekedett iramban dübörgött neki az uccának és az a néhány ember, aki durunggal, ruddal, miegymással állt ki eléje, még veszekedettebb iramban lódtul vissza a kerítések és bástyák biztos fedezete mögé. Onnan segített lármazni a még kívüllevőknek.

Csak az öreg Vépi nem menekült.

Szembefordult a marhával. Szembefordult és nézte, hogy hogyan dobálja az a fejt jobbra balra. Egy pillanatig még azt is látta, hogy a piros ruha lobogva röpül végig az uccán, aztán ... mire Eszter odaért, már csak egy alaktalan emberroncsot hempergetett, dobált maga előtt a hatalmas állat.

Vépi Eszter elszánt dühvel ugrott eléje, de már akkor hiába volt.

A csordást eltemették, aztán Eszter őrizte tovább a jóságot.

— Többet ér, mint az apja! — vélekedtek a falubellek. És már előre elhatározták, hogy a jövő Szentgyörgy-napján sem eresztik el. Megajánlják neki azt a konvenclót, mint amit az apja kapott.

Vépi Eszter tizennyolcéves volt akkor és mindig piros ruhában járt.

— Akár egy kinyitott bazsarózsa! — ötlött eszébe annak, aki először látta.

Csak a mosolygása hiányzott. Azt elvitte magával Kulcsár Jós